

Формальний та реальний статус УСРР у договірній федерації радянських республік. Християн Раковський. Утворення СРСР: наслідки для України. Адміністративно-територіальний поділ УСРР.

Міні-презентація · матеріал уроку без тестів

Що потрібно зрозуміти на уроці

Тема уроку: Формальний та реальний статус УСРР у «договірній федерації» радянських республік.

Матеріал подано стисло й структуровано: ключові події, причинно-наслідкові зв'язки, поняття, дати та постаті.

Формальний і реальний статус УСРР

Головне. На початку 1920-х рр. УСРР формально мала власні органи влади, конституцію та право на зовнішні відносини, але ключові рішення дедалі більше залежали від партійно-державного центру в Москві.

Формально	Реально
УСРР мала уряд і республіканські органи влади.	Вирішальні політичні рішення контролювали РКП(б) і союзний центр.
Існувало право на зовнішні відносини.	Союзний договір із РСФРР передавав Москві важливі наркомати.
Після 1922 р. УСРР була союзною республікою.	Суверенні повноваження суттєво звузилися; право виходу із Союзу залишалося декларативним.

Від «договірної федерації» до СРСР

Дата / подія	Зміст
1920 р.	Союзний робітничо-селянський договір РСФРР та УСРР посилив спільне управління ключовими сферами.
1922 р.	Й. Сталін пропонував проект «автономізації» — включення республік до РСФРР як автономій. Х. Раковський виступав проти надмірної централізації.
30 грудня 1922 р.	РСФРР, УСРР, БСРР і Закавказька федерація утворили СРСР.
1924 р.	Конституція СРСР юридично закріпила союзню модель і передачу низки повноважень союзному центру.
1925–1932 рр.	В УСРР змінювався адміністративно-територіальний устрій: скасовано губернії, згодом основною одиницею стала область.

Християн Раковський і проблема централізації

Християн Раковський — голова Раднаркому УСРР і нарком закордонних справ. Він домагався міжнародного визнання радянської України та заперечував проти такого об'єднання республік, яке фактично ліквідовувало б їхню самостійність.

Суверенітет Самостійність державної влади у внутрішній і зовнішній політиці.

Автономізація Сталінський проєкт включення радянських республік до РСФРР на правах автономій.

Союзна республіка Республіка у складі СРСР із формально закріпленими державними ознаками.

Централізація Зосередження основних управлінських рішень у загальносоюзному центрі.

Підсумок уроку

Формальна радянська державність УСРР дедалі більше підпорядковувалася союзному центру.